

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ
OBYEKTI.**

Ilmiy rahbar: Azamova Sitora Ayonovna
SHDPI ijtimoiy fanlar kafedrasi o‘qituvchisi
Aliqulova Nozima Abdivali qizi
SHDPI Milliy g‘oya, ma‘naviyat asoslari va
huquq ta‘limi yo‘nalishi 1-kurs talabasi

Annotatsiya: *Ushbu maqola hozirgi kunda rivojlanib va takomillashib kelayotgan Konstitutsiyaviy huquq va uning tamoyillari, huquqiy tizimning O‘zbekiston misolida ko‘rinishi, fuqarolarning huquq va erkinliklari, Konstitutsiyada belgilab qo‘yilgan qonunlar haqida so‘z boradi.*

Kalit so‘zlar: *Konstitutsiya, erkinlik, Konstitutsiyaviy huquq, erkinlik, Oliy Majlis, vijdon erkinligi.*

O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyaviy huquqi davlatning asosiy qonunlariga asoslangan, fuqarolar va davlat organlari o‘rtasidagi munosabatlarni tartibga soluvchi huquqiy normalar to‘plamidir. Ushbu huquqiy tizimning obyektida esa turli komponentlardan iborat bo‘lib, ularni quyida yanada batafsil ko‘rib chiqamiz. O‘zbekiston Respublikasining konstitutsiyaviy huquqining eng muhim obyektida davlat hokimiyati organlaridir. Ular quyidagilardan iborat:

- Oliy Majlis: O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi ikki palatadan iborat: Qonunchilik palatasi va Senat. Oliy Majlis davlatning qonunchilik faoliyatini amalga oshiradi, shuningdek, hukumat va boshqa organlarning faoliyatini nazorat qilish huquqiga ega.

- Prezident: O‘zbekiston Respublikasining Prezidentining asosiy vazifasi – davlat boshqaruvi va strategik rejalashtirish. Prezident O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari Oliy Bosh Qomondoni hamdir va davlatning ichki va tashqi siyosatini belgilashda muhim rol o‘ynaydi.

-Vazirlar Mahkamasi: Hukumatni boshqarish, iqtisodiy siyosatni amalga oshirish va jamiyat taraqqiyotini ta'minlashda qatnashadi.

- Fuqarolar va Ularning Huquqlari

Konstitutsiyaviy huquq doirasida fuqarolar huquqlari muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi fuqarolariga bir qator asosiy huquqlarni taqdim etadi, jumladan:

-Shaxs erkinligi: Har bir fuqaro o'z fikrini bildirish va tashkilotlarga a'zo bo'lishda erkinlikka ega.

- Barcha sohalarda tenglik: Konstitutsiya barcha fuqarolarni qonun oldida teng deb belgilaydi, ya'ni hech kimga diskriminatsiya qilinmaydi.

-Ta'lim olish huquqi: Fuqarolar ta'lim olishda erkinlikka ega bo'lib, davlat buni ta'minlaydi.

-Mulk huquqi: Fuqarolar o'z mulkiga va uni ishlatishga, sotishga va vasiyat qilishga huquqqa ega.

O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyaviy huquqining asosiy maqsadi — demokratiya, adolat va tenglik kabi asosiy prinsiplarni amalga oshirishdir. Bu, ayniqsa, jamiyatda ijtimoiy barqarorlik va taraqqiyot uchun muhimdir. Va bu orqali hukumat fuqaro manfaatlariga xizmat qiladi.

Konstitutsiyaviy huquqning alohida tartiblari mavjud bo'lib, ular fuqarolar huquqlarini himoya qilish, sud tizimining funksional imkoniyatlari va davlat organlari o'rtasidagi munosabatlarni nazorat qiladi. Masalan:

- Vijdon erkinligi: Har bir fuqaro o'z e'tiqodini erkin tanlash huquqiga ega.

- Advokatura va yuridik yordam: Advokatlik va yuridik yordam ko'rsatish tizimi fuqarolarning huquqlarini himoya qiladi.

O'zbekiston Respublikasining konstitutsiyaviy huquqi ijtimoiy adolat, iqtisodiy hamjihatlik va demokratiya asosida fuqarolarning barqaror hayotini ta'minlashga qaratilgan. Ijtimoiy hamjihatlik muhim ahamiyatga ega, chunki bu

jamiyatda barqarorlikni saqlaydi va ijtimoiy muammolarni hal etishga yordam beradi.

O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyaviy huquqi obyektini qator murakkab va muhim komponentlardan iborat bo‘lib, u davlat va jamiyat o‘rtasidagi munosabatlarni tartibga soladi. Davlat hokimiyati organlarining faoliyati, fuqarolarning huquqlari va erkinliklari hamda ijtimoiy adolat ushbu huquqiy tizimning asosiy elementlaridir. Shuning uchun konstitutsiyaviy huquqni tushunish va uni tatbiq etish jamiyatimiz uchun juda muhimdir.

Konstitutsiyaviy huquq har bir aholining qat’iy belgilab qo‘yilgan qonun qoidalaridir. Unda. Har bir soha uchun belgilab qo‘yilgan qonun qoida mavjud. Bunga har bir O‘zbekiston aholisi bo‘ysunishlari darkon. Huquq aslida har bir shaxsning o‘ziga tegishli bo‘lgan haq huquqlari hisoblanadi. Shunday ekan O‘zbekistonning Asosiy qonuni Konstitutsiyada – inson va fuqaroning huquq va erkinliklari, so‘z erkinligi, bepul ta’lim olish erkinligi, bepul tibbiy xizmat dan foydalanish erkinliklarini misol qilishimiz mumkin. Bundan tashqari har bir shaxsning, fuqaroning huquq va erkinliklari kafolatlanadi, himoya qilinadi. Davlat boshqaruvi shakli va hududiy tuzilishi, hokimiyat markaziy va joylardagi mahalliy organlarni tashkil etish tizimi va ularning vakolatlati belgilab qo‘yiladi, shuningdek, qonunchilik, ijro organlari va sud hokimiyati organlarini tuzish tartibga solib tutiladi, saylov tizimi, davlat ramzlari va Konstitutsiyaga o‘zgartirishlar kiritish tartibi belgilanadi. Konstitutsiyaviy huquqning asosiy tamoyillari: boshqaruvning respublika shakli, inson va fuqarolar huquq hamda erkinliklarining ustunligi, hokimiyatlarning bo‘linishi. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyaviy huquqi O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyaviy tuzumi asoslarini; inson va fuqarolarning asosiy huquq hamda erkinliklari, ularning kafolatlarini; ma’muriy-hududiy va davlat tuzilishini; saylov tizimini; hokimiyat tizimi va davlat organlari tizimini tashqil etish hamda faoliyatining asosiy tamoyillarini; fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish asoslarini mustahkamlaydi. Konstitutsiyaviy huquq manbalari: Konstitutsiya, konstitutsiyaviy qonunlar, xalqaro huquq normalari, Oliy vakillik, ijro etuvchi

hokimiyat, mahalliy vakillik va konstitutsiyaviy sud hujjatlari va hokazolar. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy huquq manbalari: O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomalari, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy qonunlari, O'zbekiston Respublikasi qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi qarorlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining normativ hujjatlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi Konstitutsiyasi, mahalliy davlat hokimiyati normativ hujjatlari, O'zbekiston Respublikasi va uning sub'yekti o'rtasidagi kelishuvlar, Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi qarorlari, Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining normativ hujjatlari.

Konstitutsiyaviy Huquq: Asosiy Tamoyillar va O'zbekiston Misolida

Konstitutsiyaviy huquq davlat boshqaruvining asosiy printsiplarini belgilovchi va fuqarolarning huquqlari va erkinliklarini himoya qiluvchi huquqiy tizimdir. Ushbu maqolada konstitutsiyaviy huquqning asosiy tamoyillari, uning ahamiyati va O'zbekiston Respublikasidagi amaliyoti tahlil qilinadi.

Konstitutsiyaviy Huquqning Asosiy Tamoyillari

1. Hukumatning bo'linishi – Konstitutsiyaviy huquqda davlat hokimiyatining bo'linishi tamoyili muhim ahamiyatga ega. Bu tamoyil muvozanatni ta'minlab, bir hokimiyat organining ikkinchi organ ustidan haddan tashqari kuchayishini oldini oladi. O'zbekistonning Konstitutsiyasida ham ushbu tamoyil o'z aksini topgan.

2. O'zbekiston Respublikasining 1992 yil 8 dekabrda Konstitutsiyasi mamlakatimizdagi konstitutsiyaviy huquq tizimini belgilab beradi. Konstitutsiya ozod va mustaqil fuqarolar jamiyatini yaratishga xizmat qiladi. Bunda asosiy e'tibor inson huquqlarini, davlat va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarni tartibga solishga qaratilgan.

Konstitutsiyaviy huquq davlat boshqaruvi va fuqarolarning huquqlarini himoya qilishda muhim rol o'ynaydi. O'zbekistonda konstitutsiyaviy huquq

tamoyillari sezilarli darajada rivojlanmoqda. Shunga qaramay, samara va natijalar yanada yaxshilanishi kerak. Fuqarolar o'z huquqlarini bilishi va himoya qilishi, davlat esa huquqni ta'minlashda mustaqil va adolatli bo'lishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Karimov I.A. Bizning yo'limiz – demokratik islohatlarni chuqurlashtirish va modernizatsiya jarayonlarini izchil davom ettirish yo'lidir. T.: O'zbekiston. 2012l. 183- bet.
2. Milliy g'oya: targ'ibot texnologiyalari va atamalar lug'ati. T.: "Akademiya", 2007 yil, 23 bet.
3. Akramova Sh., To'raev Sh. "Milliy g'oya turkumidagi fanlarni o'qitish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashning amaliy masalalari" (O'quv-uslubiy qo'llanma). – T.: "Milliy g'oya va mafkura ilmiy-amaliy markazi" 2016 yil 8 bet.
4. Ishmuhammedov R., Yoldoshev M. "Ta'lim va tarbiyada innovasion pedagogik texnologiyalar" T.: 2017 yil, 14 bet.
5. Ishmuhammedov R., Yoldoshev M. "Ta'lim va tarbiyada innovasion pedagogik texnologiyalar" T.: 2017 yil, 215-216 betlar.
6. Khudayberganovich T. T. (2020) The importance of the use of innovative technologies in raising the spirituality of young people. EPRA International journal of Multidisciplinary Research (IJMR). 6 (11) 25-26.
7. Tashmetov, T.X. (2020). The importance of opportunities for young people in education. "Science and Education" Scientific Journal, 1 (7), 617-624.
8. Tashmetov, T.K. (2020). THE IMPORTANCE OF THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN RAISING THE SPIRITUALITY OF YOUNG PEOPLE. Monthly Peer Reviewed & Indexed International Online Journal, 6 (11), 25-27.